

SİGARA VE SAĞLIK ULUSAL KOMİTESİ

Tütün ile Mücadele Konulu 10 Soru 10 Yanıt

BASIN BİLDİRİSİ

Bu bildiri, son zamanlarda bir tütün ürünü olan IQOS ile ilgili basından kamuoyuna yanlış bilgi aktarılmış olması nedeniyle¹ bilimsel doğruları ve halkın yararına olan bilgileri paylaşmak için hazırlanmıştır.

Basının kamuoyuna ulaştırması dileğiyle...

1. IQOS nedir?

I Quit Ordinary Smoking (geleneksel sigarayı bırakıyorum). Bu cümle dünyada en sık kullanılan tütün ürününün bırakıldığına dair bir algı oluşturabilir. Ancak, **sakin yanılmayalım! IQOS**, ulusötesi tütün şirketini ürettiği, sigaranın dolduramadığı tütün pazarını geriletmemek, insanları, özellikle de gençleri tütün bağımlılığını başlatmak ve/veya sürdürmek için üretilmiş **bir tütün ürünüdür**. Uluslararası ve ulusal sağlık otoriteleri ve tütün kontrolü “her türlü tütün ürünü hastalandırır, öldürür” bilimsel gerçeğini toplumda yaymaya çalışırken IQOS, tütün şirketlerinin bu gerçeğe ilgili farkındalığı geriletmek için üretilen çok sayıdaki “diğer” tütün ürünlerinden sadece birisi.

Dünya Sağlık Örgütü bilgilerine göre IQOS, ısıtılmış tütün içerir ve kullananlar çoğu kansere neden olan ve sağlığa zararlı zehirli maddelere maruz kalır. Güvenli dozları YOKTUR.²

2. Tütün ürünlerinin zararlarını kıyaslamak doğru mudur?

KESİNLİKLE HAYIR. Tütün ürünlerinin tamamının zararlı olduğuna dair bilimsel çalışma sonuçları vardır. Hastalık ve ölüm arasındaki geniş yelpaze tütün kullanan ve dumandan pasif etkilenen herkes için karşılaşılabılır bir durum haline gelebilecektir. Dolayısıyla, kıyaslamanın tütün ürünü kullanımı ile “hiç tütün kullanmamak” durumu ile yapılması gerekir. Unutmayalım, aktif tütün kullanımı ya da tütün dumanından pasif olarak etkilenmek, hepsi sağlığa zararlıdır.³

¹ <https://www.haberturk.com/yazarlar/fatih-altayli-1001/3351558-iqos-kacakciligina-niye-goz-yumuluyor>

² https://www.who.int/health-topics/tobacco#tab=tab_1

³ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco>

3. Tütün kullanımı bir bağımlılık mıdır?

EVET.⁴ Tütün kullanımı bir bağımlılıktır. Dolayısıyla, istenildiği zaman bırakma kavramı çoğunlukla tütün bırakma konusunda geçerli değildir. Bu nedenle tütün ürününü hiç kullanmamak, hiç başlamak temel hedef olmalıdır. İçenlerin bırakması da çoğunlukla sağlık profesyonellerinin desteği ile olanaklıdır.

4. Güvenli dozda kullanılabilecek bir tütün ürünü var mıdır?

KESİNLİKLE HAYIR. Hiçbir tütün ürününün güvenli dozu yoktur.⁵

5. Tütün ürünleri neden sürekli çeşitlendirilmektedir?

Herhangi bir ürünü piyasada çeşitlendirilmesinin o ürünün satışının artmasına yol açtığı bilinmektedir. Tütün endüstrisinin de bu amaçla piyasadaki ürünleri çeşitlendirmektedir. Dolayısıyla, tütün ürünlerinin çeşitliliğinin en önemli nedeninin tütün endüstrisi olduğunu düşünmek yanlış olmaz. Tütün endüstrisinin bu uygulaması özellikle gençler açısından risk oluşturmaktadır. Zira, gençler arasında “yeni nesil” tütün ürünlerinin kullanımının arttığı bilinmektedir.

Tütün endüstrisi, özellikle sigaranın zararlarının yaygın olarak bilinmesi, kapalı alanlarda tütün kullanmayı kısıtlayan uygulamalara ilişkin yasal düzenlemelerle ilgili algının sigara üzerinde yoğunlaşması, tütün kullanımının sosyokültürel, ekonomik, coğrafi, vb. özelliklere göre değişmesi gibi farklı nedenler tütün endüstrisinin farklı ürünleri üretmesine neden olmaktadır. Oysa tütün kontrolünün başarısı ürün çeşitliliğinin azaltılması ile yakından ilişkilidir.

6. Tütün endüstrisinin hedefinde olan özel gruplar var mıdır?

EVET. Çocuklar, gençler, kadınlar tütün endüstrisinin özel hedef grupları arasındadır.⁶

7. Tütün endüstrisi COVID-19 sürecinde nasıl tutum almıştır?

Tütün endüstrisi COVID-19 sürecinde de ürünlerini pazarlamak ve satmak için taktiklerini sürdürmüştür.⁷

⁴ <https://www.cancer.org/healthy/stay-away-from-tobacco/why-people-start-using-tobacco.html>

⁵ <https://www.cancer.org/healthy/stay-away-from-tobacco/health-risks-of-tobacco/health-risks-of-smoking-tobacco.html>

⁶ <https://tobaccoatlas.org/topic/marketing/>

⁷ https://www.tobaccofreekids.org/media/2020/2020_05_covid-marketing

8. Tütün kullanımı bir halk sağlığı sorunu mudur?

EVET. Herhangi bir sorunun halk sağlığı sorunu olması için toplumda sık görülmesi, sık öldürmesi, sık hastalandırması, iş gücü kaybına neden olması, toplumsal etkileri olması, önlenabilir olması gibi kriterleri karşılaması gerekir.⁸ Ülkemizde^{9,10};

- 15 yaş ve üzeri her yüz kişiden 31,6'sı halen tütün kullanmaktadır.
- Farklı tütün ürünleri kullanımı gençler arasında dikkat çekmektedir.
- Tütün kullanımı önlenabilir ölüm nedenleri arasında ön sıralardadır.
- Tütün kullanan bireyler sık hastalandıkları için tütün kullanmayanlarla karşılaştırıldığında daha fazla işe gidememektedirler.

Dolayısıyla, tütün kullanımı ülkemizde ve dünyada bir halk sağlığı sorundur.

9. Türkiye’de 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun¹¹ bütün tütün ürünlerini kapsamakta mıdır?

EVET. Tütün ürünlerinin geniş yelpazesi ülkemizde uygulanan Kanun kapsamındadır. Bu çerçeve Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi’nde¹² de mevcuttur. Sözleşme, tütün kullanımı ile mücadelenin yanı sıra tütün endüstrisi, kaçakçılıkla mücadele¹³ gibi tütün kontrolünün her boyutuna ilişkin içeriğe sahiptir.

10.Tütün kullanımı ile mücadele sadece sağlık çalışanlarının sorumluluğunda mıdır?

Sağlık çalışanlarının tütün kullanımı ile mücadeledeki rolü çok önemlidir. Ancak, tütün kontrolü BÜTÜN POLİTİKALARDA SAĞLIK¹⁴ yaklaşımına ihtiyaç duyar. Gerçekçi kamu politikaları bu yaklaşımın sağlam temeli için gereklidir. Toplumda farkındalığın artırılması, yanlış bilgi ile mücadele, vb. için sağlık çalışanlarına ek olarak öğretmenlerin, medya çalışanlarının, sivil toplum örgütlerinin, vb. son derece önemli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Toplumda yanlış bilgi doğru bilgidan daha hızlı yayılmaktadır. Dolayısıyla, hepimizin bu konuda çok dikkatli olması gerekmektedir.

Saygılarımızla

Sigara ve Sağlık Ulusal Komitesi

⁸ <https://www.cdc.gov/csels/dsepd/ss1978/lesson5/section3.html>

⁹ https://www.tobaccofreekids.org/assets/global/pdfs/en/GATS_Turkey_2016_FactSheet.pdf

¹⁰ https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/tutun-mucadele-bagimlilik-db/duyurular/KGTA-2017_.pdf

¹¹ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4207.pdf>

¹² <https://fctc.who.int/>

¹³ https://www.who.int/fctc/publications/The_TI_and_the_Illicit_Trade_in_Tobacco_Products.pdf

¹⁴ https://www.who.int/social_determinants/publications/health-policies-manual/key-messages-en.pdf